

Megjelenik havonként
háromszor, egy-egy
íven, negyedét alakban,
közhasznú tartalommal.

Előfizethető egy
idényre, vagyis félévre:
helyben, házhoz hordás-
sal 1 forint 50 krajczár, vidékre,
postán küldve 2 forint.
Egyes szám ára 10 krajczár.

HORTOBÁGY.

FOLYÓIRAT.

Előfizetést elfogadnak
a helybeli könyvtársok,
Borsos Ferencz
gyógyyszerész ur, és a
szerkesztő.

Minden e folyóirattal
vonatköző levelek a
szerkesztőhöz (Szé-
tcza 2465-dik szám)
intézendők.

1862.

10. szám.

Febr. 1.

Néhány őszinte szó

a polgári haszonélvezetek arányáról, Debreczenben.

(Folytatás.)

A város és birtokai.

Hogy későbbi sorainkban félre ne értesünk, nem tartjuk feleslegesnek tisztán elmondani, mi fogalmunk van e nevezetről: város. Szerintünk magyar ember, kinek egyik imakönyve a Corpus-juris, nem érthet mást alatta, mint a polgárok, és lakosok egyetemét, s ily fogalommal, minden jóakarat mellett sem bírjuk megkülönböztetni a községi vagyont, a községi jószágtól; s így egyedül oly városi birtokról lehet képzeletünk, mely a polgárok s lakosok, mint tulajdonképen a városi közönséget tevő egyetem által, némi részben közigazgatás, rendtartás, közgazdálkodás, gyermekek taníttatása, betegek s szegények ápolása, s más közcélok nélkülözhetlen költségei fedezésére, természetben vagy jövedelemben fordítatik, másik részben pedig a jogositottak által természetben haszonélveztetethetik, s ha a szükség kívánja, jövedelmének egy része, a még nélkülözött jótékony és hasznos intézetek életbeléptetésére fenntartatik. És szerintünk az ily városi birtok, valamint gondos elődeinkről ránk hagyatott, úgy általunk is utódaink számára, örökségül épségben fentartandó, sőt ha lehet, gyarapítandó. E fogalommal együtt jár ama természetes következtetés, hogy az ily városi birtoknak természetben, vagy jövedelmének

hóvafordítása fölött határozni, az összes városi közönségnek, s illetőleg az ezt törvényesen képviselő előljárásságnak joga és kötelessége.

Debreczen fekvőbirtokainak határa, néhány száz év előtt igen kicsiny lehetett, mert például Róbert Károly idejében még, régi okleveleink szerint, Mátá idegen magánbirtok, Zám népes helység, Ohat a What grófok birtokában, több templom és kolostorral bíró helyiség volt; s csak az idők forgandósága okozá, hogy míg az akkor magánmajoroknak ismert Csege és Egyek később városokká alakultak, a népes Ohat és Zám pusztákká változának. — Meddig lehetett Debreczen, földesurainak, — minők a többek közt Horogszegi Szilágyi Erzsébet, Mátyás király, ennek fia János, Brankovics, s később az enyingi Török grófok stb. — birtokában, s mikor váltá meg magát azoktól, errenézve, — ha jól tudjuk — magánlevéltárunk sem adhat teljes fölvilágosítást; — de kétséget alig szenved, hogy a megváltási összeg a város közönségét tevő akkori lakosság által fizettetett ki. Meddig terjedhetett a városnak határa a földesuraktól lett megváltáskor, szintén nem tudhatni; későbbi birtoka, részint magán családoktól zálogban birt, s később megörökített, részint királyi adományozás által erősített szerzemény. — Egyik jelentékeny részét teszi birtokának azon hét pusztá, melyeket a magyar királyi kincstártól, hosszú évek során zálogban birt, s az utóbbi időkben megörökített. Ezen pusztákról, a mennyiben a legeltetés és faizás haszonélvezetének, egyik alapját tehetik, s a szerintünk ferde felfogásból származtatott alaptalan jogok és követeléseknek épen ezen puszták lőnek kiváló tárgyai, — kissé bővebben vagyunk kénytelenek szólni.

Bánk, Fantsika, Haláp, Hegyes, Monostor, Ohat és Zám nevű puszták, a kincstártól birattak zálogban egész 1808-ig, s úgy a zálogos összeget, mint a zálogpótlásokat, a város házipénztára teljesítette. Letelvén a zálogos évek sora 1808-ban, újra zálogba kérte azokat föl a város előljárósága; azonban 1813-ig a kincstár részéről becsléssel telt el az idő, míg végre 1818-ban újra zálogba vette azokat a város, még pedig az 1808-dik évtől számítva a 32 évet; a zálogösszerződés szerint 635,385 pfrtot tevő zálogösszegnek egy harmada 211,795 forint azonnal, kétharmada pedig, azaz 423,590 pfrt, öt egyenlő részben, öt év alatt volt fizetendő.

— Minthogy azon időben a házipénztár nem volt oly erőben, hogy ez összeget maga kifizethesse; az előljáróság fölszólítja lakostársait, hogy ezen összeget, tanyaföld és kaszálók használatáért előlegezze, jelesen fizessen minden tanyai nyilastól (9000 □ öl) száz; minden boglyás kaszálótól pedig tizenkét ezüst forintot. — A lakosság, mely azideig bizonyos meghatározott bérfizetés mellett bírta a földeket, késznek nyilatkozott az előlegezésre, s így költettek meg a városi előljáróság és lakosok közt a szerződések, melyeknek alapját az eleve megállapított s közzétett szabályok tevék. Nem leendő felesleges a főbbeket itt is fölemlíteni.

Ily szabályok voltak: mivel a város a zálogos évek elteltével csak az előlegezett összeget fizetendő vissza, nem szabad a tanyai nyilast az előlegezési 100 frton felül adni, csak az épületekért lehet azonfelül követelni. — Földes uri jog elismeréseért fizetni tartozik a tanyaföldet bíró, minden nyilastól bizonyos csekély összeget, azonfelül vonómarháival szolgálatot teljesíteni. — Városi ház nélkül nem lehet tanyaföldet birni, különben másnak adatik. — Ha oly pusztán lenne valakinek földje, mely per alatt van, másutt adatik neki tanyaföld. — A mezőbiztosok és csöszök fizetésébe tartoznak minden nyilastól fizetni stb. stb.

Csaknem mindenben hasonló szabályok hoztattak az erdők közt levő kaszálókra nézve is.

Ezen szabályok s kötelezettségek mellett azonban kiváltsággal is bírtak a zálogsummát elő-

legezők, mert minden nyilas után, ha jól emlékezünk 10 darab marhát, legelőbér nélkül hajtathattak a külső legelőre; holott a tanyaföldet nem bíró polgár 30 krt, nem polgár, de házzal bíró 1 frtot, egyéb lakos pedig 1 frt 30 krt tartozott, egy darab marhája után, legelőbérül fizetni.

Minthogy a tanya és kaszáló földektől, az előlegezések nem egyszerre, de sokak által több részletben, s hosszabb időközökben fizettettek be, ezért állítottatott fel, s innen vette eredetét, az úgynevezett földipénztár.

Az 1840-dik évben letelvén a zálogos évek, újra folyamadott a városi előljáróság, a pusztáknak tovább birhatása iránt; 1842-ben tehát ismét becsü alá vétettek a puszták; de a további birtokban hagyás, vagy visszaváltás iránt semmi határozat nem történt. — Az ismeretes ösiségi nyilt parancs kedvezményénél fogva, a város is azok közé volt sorozható, kiktől a zálogos évek eltelté után tíz év alatt vissza nem váltott birtok, többé vissza nem vehető. — Minthogy azonban időközben, a város előljárósága a kincstártól 50,000 pfrt kölcsönt vevén föl, e szerződésben nyiltan kitétetett, hogy a kölcsön majdan a puszták visszaváltásakor betudatik, a város a nyiltparancs ama jótékonyágát nem élvezheté; s így történt, hogy 1853-ban, a puszták visszaváltása elhatározlatván, kénytelen volt a város előljárósága a magas kincstárral egyezkedésbe bocsátkozni; a mint hogy az azon év December 1-jén tett egyezkedés folytán, dec. 7-kén a szerződés meg is kötött, mely azonban felsőbb helyen hiányosnak találtatván, az 1854 April 29-kén a kincstár és Debreczen községé között megkötött örök-szerződvény lett érvényes. E szerződvényről fogva egy 1600 □ öles hold 25 frtjával számítottatván, 40,196 holdért az örökítési összeg 1,004,900 forintot tett, melyből a 635,385 frt zálogösszeg levonatván, fizetendő 369,515 forint, hozzáadotván chez a kölcsönzött 50 ezer frt, fizetési összegül 419,515 frt maradt fenn.

Eddig van a városi közönség egyeteme s a kincstár között, az említett hét pusztá megörökítése tárgyában kötött örökveteli szerződés története.

A város közönsége, és a tanya s kaszálóbirtokosok közti örökszerződések.

Megörökítvén a kincstári pusztaikat a városi előljáróság, mint a polgárság és lakosság egyetemének képviselője, nagyon természetes, hogy mint birtokosnak szabadságában állott, miszerint az egy-egy tanya nyilastól 100, s egy egy boglyás kaszálótól előlegezett 12 pfrtokat, a szerződések törvényes erejénél fogva visszafizesse, s e földeket, melyek iránt a földesuri jog — mint fentebb említők — nyíltan fentartatott, a városi egyetem örök birtokába visszavegye; valamint szabadságában állott az is, hogy, ha pénztárának nem volt annyi ereje (a minthogy a kérdéses időben nem is volt) megfizetni a 419,515 frtot a kincstárnak, annyi tanya vagy kaszálóföldet bárkinek is örökáron eladjon, mennyinek árából a most említett összeg lefizethető.

Minthogy azonban, annak daczára, hogy a tanya nyilas, és boglyás kaszáló, az előlegezési összegzen felül eladható s megvehető nem lett volna, számos eset történt, miszerint azok az előlegezett 100, illetőleg 12 frton felül jóval magasabb áron adtak el, s vétettek meg a jelenlegi birtokosok által: nagyon méltányos dolgot követett a városi előljáróság, midőn a tanya és kaszálóbirtokosokat, kik, vagy elődeik, 1818-ban a város pénztárát pénzzel segíték, egyenként megkérdezte, ha vajjon tanya és kaszálóföldjeiket a várostól megörökíteni akarják-e?

Voltak, s nem csekély számmal, kik (— s talán nem minden alap nélkül —) úgy okoskodának, hogy miután a tanya és kaszálóbirtokosok, a város részére történt pénzbeli előlegezés által, alzálogos birtokosokká váltak, s a birtoknak visszaváltása iránt, a zálogos évek eltelte után 10 év alatt semmi lépés nem történt, abban többé jogosan nem háborgathatnak, s így a megörökítés iránt nyilatkozatot tenni, jogcsonkítás lenne; senki sem akarta azonban birtokát, a kétes kimenetelű eshetőségre bizni, s elvégre is — ha jól tudjuk — minden tanya és kaszálóbirtokos aláírta a megörökítés iránti ohajtását.

Megtörténnvén a nyilatkozatok aláírása, az örökítési összegnek meghatározása következett. Ez iránt, véleményünk szerint a tanya és kaszáló-

birtokosokkal kölcsönös egyezkedésbe kellett volna az előljáróságnak bocsátkoznia; ez azonban nem történt, s a birtokosok — pedig egyik fél — meg sem hallgattatván, egyoldalulag határozatott meg a helytartósági osztály által az összeg, mely a tanya és kaszálóföldek nyilasai s illetőleg boglyái után, osztályozat szerint fizetendő, s melynek részenkinti lefizetése, a később létrejött örökítési szerződés szerint kötelezetett is. Az ügy körül'i egész eljárásban ezen egyetlen, de mindenestre a legnagyobb következményü pont volt az, hol több nyilvánosságot s méltányosságot igényeltünk s ohajtottunk volna.

Az örökítési összeg meghatározása után, több évig folytonosan teljesíték, kevés kivétellel, a tanya és kaszálóbirtokosok az örökítési részletfizetéseket; eljött azonban egy időpont, midőn igen sokan közülök megszüntették a részletfizetést, sőt csodálatszerűen, annak folytatása iránt, a pénztár részéről sem sürgettettek. Ezen időszak együvé esik azzal, midőn a városi községtanács egy kis gyöngé pressio folytán, megbízott egy küldöttséget, hogy a legelő és faizás haszonélvezetének aránylagos felosztása iránt tervet készítsen. Minő alapokra s elvekre volt e később napvilágot látott, sőt utóbb a mult év tavaszi közgyűlés által kiküldött bizottság munkálatára is némi befolyást gyakorolt terv fektetve, itt mostan nem elemezzük; elég az hozzá, hogy mindinkább-inkább terjedni kezdett ez időtől fogva azon észme, s mondjuk ki nyíltan, köztünk tanya és kaszálóbirtokosok között és általunk, hogy az örökítési összeg megállapítása érvénytelen, ránk nézve kötelező erővel nem bírhat; s mind inkább gyökeret kezdett verni köztünk azon álmeggyőződés, hogy a kincstárnak fizetendő összegből, csakis annyit tartoznánk fizetni, mennyi abból a kezeinken levő birtokra esik; de más részről nagyon természetesnek találtatott az is, hogy ha a kincstárral kialakított összeget mi fizetjük meg, ama hét kincstári puszta, mi tanya és kaszálóbirtokosok szereztük meg, és így azok a mi kizárólagos örök sajátaink levén, azokról a városi előljáróság teljes mellőztével, mi magunk rendelkezhetünk, s kezelését a magunk által választott s fizetett egyedekre bízhatjuk; és minthogy a kincstárral kötött szerződésben foglalt

összegnél jóval több vettetett ránk, s ennek nagy része birodalmi kölcsönbe adatott: nagyon jogszerű, hogy az azért nyert kölcsönjegyek is nekünk, tanya és kaszálóbirtokosoknak átadassanak. Elterjedt még azon hír is, s nem egy tanya és kaszálóbirtokos társunktól volt alkalmunk hallani, hogy a részletfizetéseket az illető pénztárnok többé be sem veszi, azokat már fizetni sem kell, sőt a ki talán feleslegét fizetett volna be, az nékie visszafizettetik, stb. Ily alap nélkül elterjedt hírek, meggyökerezett téveszmék s ferde fogalmak okozák azt, hogy a részletes, befizetések jelentékeny összegben elmaradván, a város egyetemes közönsége, a már régen lejárt s körülbelül 70,000 frtot tevő tartozását, kötelezettsége ellenére, a kincstárnak mainapig le nem fizethette.

Alaptalan híreknek állítók a fentebbieket; — igen, mert nem volt igaz, hogy az illető pénztárnok a részfizetést, bármikor is be nem vette volna; nem volt igaz, hogy a további fizetés megszüntetése, valaki által megrendeltetett, vagy a képzelt feleslegnek visszafizetése megígértetett volna. Téveszméknek s ferde fogalmaknak keresztelők az elősorolt okoskodásokat; s hogy ez állításunkat igazolhassuk, kénytelenek vagyunk röviden ismételni előbbmondottaink némely pontjait, hogy azokból következtetést huzhassunk.

Azt mondók, hogy a város a polgárok és lakosok egyetemes közönsége; mint ilyen bírja minden vagyonát; rendelkezik előljárósága által azoknak szerzése, szaporítása, kezelése, s igazgatása felől. — Az ily értelemben vett város egyeteme bírta zálogban a kincstári pusztákat is, így örökölt meg azokat a közte s a kincstár között kötött létrejött örökszerződésnél fogva. Mint ilyen, s a földesuri jogot még különösen is fenntartott egyetemenek, teljes joga lett volna a tanya és kaszálóföldeket, egyedül a rajtok fekvő előlegezési összeg visszafizetésével, egészen visszavenni, sőt ha jónak s előnyösebbnek látta, másoknak eladni, vagy a régibb gyakorlat szerint censusra, vagy haszonbérbe adni. S midőn a város előljárósága, mint az összes lakosság képviselője, nekünk tanya és kaszáló birtokosoknak, a megörökítésre szabadságot adott, azt csupán azon méltánylásból tehette, mert a kérdéses puszták-

nak 1818-ban történt utolsó zálogbavételekor, a város, vagyis az összes lakosság pénztárát előlegezett pénzzel mi, illetőleg birtokelődeink segítették, de köztudomásra többen közülünk, a szerződési tilalom daczára, az előlegezett összegnél magasb árakon szerezvén meg földeinket, első-ségi jogot kívánt adni arra, hogy az eddig is általunk, vagy birtokelődeink által használt földeket magunk számára megörökíthessük.

Ha már mi azon földeket, a bár nélkülünk meghatározott, de a szerződések aláírásakor elfogadott felülfizetési összegért megörökítjük: egyedül azon földeket tesszük kizárólagos saját örök birtokunkká, melyek kezeinken levén, irántok a szerződést megkötöttük; az ezeken kívül eső egyéb földterületek pedig, mint melyek a város által magánörökítésül nekünk fel sem ajánlottak, a város összes lakossága közös birtokában maradván, azokhoz semmivel sincsen több vagy kevesebb jogunk, mint azon polgár és lakostársainknak, kik jelenben tanya és kaszálóföldekkel nem bírván, ilyeknek a magok s utódaik részére való megörökíthetése végett, a pénztárnak egy árva garast is fizetni nem tartoznak.

Ismételjük, hogy a város közönségének, a kincstárral 1854 ápril 29-kén kötött örökszerződésével, be van végezve a kincstári puszták összes megörökítésének története, s a mi azontul azoknak egy részével történt, az nem egyéb egyszerű örökeladásnál, mit a megörökítő város közönsége, mint birtokos, épen oly jogosan tehetett volna bármely más lakosa irányában, mint tette mi velünk, kik a tanya és kaszálóföldeknek akkor épen használatában voltunk; s nem kételkedünk tiszta meggyőződésünket nyíltan kijelenteni, hogy midőn így a köztünk, és a város közönségét képviselő előljáróság között, az örökvételi szerződés megkötöttetett, s a megvett földek magánbirtokainkká váltak, — valamint egy részről a földek használatáért, a fenntartott földesuri jog elismerése fejében teljesíteni kellett pénzfizetés, és vonómarhánkali szolgálat alól teljesen fölmentettünk, más részről az ugyanazon czimen birtok kiváltságos kedvezményeket, melyeknek alapja az örökvétel által teljesen megszűnt, ezen már magánbirtokunk után, jövőre ily czimen nem élvezhetjük.

Ugy vagyunk tehát meggyőződve, hogy azon részfizetéseket, mikre magunkat szerződésileg köteleztük, továbbra is teljesíteniünk kell; mert nem ismerünk törvényt, mely minket az alól fölmentene, nem képzelünk bírót, ki a város egyetemének e követelését meg ne ítélné.

Mínthogy azonban a földdelbírók nagy többsége e részfizetéseket nem rossz akaratból, de valóságos téveszmére vezetetés miatt szüntette meg, s kétséget sem szenved, hogy ha arra csak egyszerűen felszólítottunk, az utolsó időkben is szép összeg begyülemlett: ez okból bizunk az előljáróság méltányosságában, hogy az elmaradt fizetéseknek rögtön teljesítésére minket szorítani nem fog, sőt egy pár évvel, az örökvételi összegek lefizetési idejét meghosszabítandja.

(Folytatjuk.)

Közelet.

Az „Első magyar király“ előadása alkalmából köztünk mulatott Dobsa Lajos és Molnár, budai színigazgató urak, előadás után barátságos estélyre hívtak Tornayhoz, hol a színügyi választmány tagjainak többsége, színészetünk előbbjei, és egyéb lelkesek magnum áldomást ittak a hazáért, és mindenért, a minek élete szívkön fekszik.

Casinoegyletünk múlt hó 19-ki közgyűlésében elnökké Simonffy Samu, alelnökké Reviczky Emil, ügyvéddé Mészáros József, jegyzővé Vincze Viktor, pénztárnokká Szepessy Antal, könyvtárnokká Fehér Rezső urak választottak.

Balkányi Szabó Lajos tisztelettel értesíti a közönséget, hogy a „Magyar ösmesék“ második kötetére, mely jövő hóban megjelenendő, folyó hó 10-dik napjáig fogad el előfizetést, 70 ujkrjával.

Városunk közelebb kinevezett hivatalnokai közzül, Megyessy Károly „meglepetve értesült kineveztetéséről,“ s hivatalát nem fogadta el; Dr. Palai Miklós „felszólított ugyan, s az eskü tételre meg is jelent, de sem esküt nem tett,

sem — nevénszöllittatván — nem felelt,“ szóval a hivatalt nem fogadta el; Török Pál és Ujfaluusi Sándor nem különben nem fogadták el a kínált hivatalt; Kovács Sándor ügyvéd lemondott. — A kedélyes ösmesező Balkányi Szabó Lajos is úgy gondolkozott, hogy „jobb minékünk itthon“ s mielőtt hivatalát tetteg elfoglalta volna, lemondását beadta. — És így a Hortobágy jó próféta volt. — Figyelmeztetjük a „Magyarország“ debreczeni levelezőjét, ki Lajos barátunkat közelebb országosan megbélyegezte, hogy őt már most országosan rehabilitálja is.*) — Egyszersmind tudatjuk azokkal, kik a „Magyar ösmesék“ előfizetési ivateit elvesztették, vagy szétszakgatták, hogy mi szereztünk magunknak egy ilyen ivet, (mert a mienk is, hogy? hogy nem? semmivé lett) s reá előfizetéseket szívesen elfogadunk.

A Tököli-ünnepély, — melyen ref. főiskolánk tanulói, az ének és zenében, egy év alatt tett haladásukat bemutatni, s köztök a Tököli Sebők alapítottta összegből, némi jutalom kiosztani szokott, — múlt hó 26-kán, ez idén is végbement. — Lefolyásáról bővebb értesítést nem adhatunk, mert mi is azok közzé tartozunk, kik azon bal intézkedés miatt, hogy az ünnepély helyiségeül, főiskolánk egyik szűkebb terme jelöltetett ki, haza menni kénytetek, a nélkül hogy egyebet láttak és hallottak volna, mint heringies tolongást és vallatáshoz illő sikoltozást.

Múlt hó 23-án temettük el, nagy számú vég-tisztelgők résztvevése mellett, városunk egyik lelkesebb polgárát, néhai J e n e y G y ö r g y urat. — A boldogult egy volt azon kevesek közzül, kik a közügyeken szenvedélylyel csüggnék, s azokat tehetségök szerint elősegítik. — Jellemzésére legyen elég a többi közzül felemlítnünk, hogy azon műkedvelő előadások, melyeket főiskolánk derék ifjai, évenként, jótékony célokra rendezni szoktak, többnyire az ő házában, és minden alkalmatlanságot eltűrő felügyelete alatt történtek. — Béke hamvaira! és adja az ég, hogy nagy reményű fiaiban, az apa szép lelke tovább éljen.

*) Megtörtént.

Szerk.

A Csokonaiszobor ügye annyiban előhaladt, hogy most már legalább a begyült pénz iránt tájékozhatjuk magunkat. E célra készpénz, ajánlatok és pénzerőben, mintegy 1,200 frt van együtt. — Nagy Imre emlékszozára mintegy 250 forint van együtt, biztosan elhelyezve. — Csak még egy kis lelkes adakozás és az alakítandó Emlékkert valóban „emlékek kerte“ leendő. — Jókai azt mondja valahol, hogy „a pénz is a társaságot szereti.“ Kivánjuk, hogy minél több ilyen röpke madár gyülekezzen e két társaságba, mert „valamennyi rongyos bankó: mind a közügyekre való.“

A napokban zsandárok két egyént kísérték az alkotmányos börtönbe. — Miért? — gyilkoltak? loptak? esáltak? — Nem. — „Dongó“t repitettek.

Soha sem olvastuk, hogy a „Dongó“ valaha felfoglaltatott, vagy betiltatott volna, s ha a megmaradt számok árulásaért valakit börtönbe kísérek, ezen csak bámulni tudunk, annál inkább, mert ha jól tudjuk: az alkotmányos korszakban elkövetett bűn meg van hocsátva, és így ha a „Dongó“ erősen dongott volna is, azért többé nem büntelhető. — Egyébiránt nagyon ohajtanók, hogy a „szabad“ és nem „nem szabad“ határai szigorúan körvonaloztassanak. Így nem tudjuk: hanyadán vagyunk? s félnünk kell, hogy oly dolgokért is, melyeket jogosan hiszünk elkövetelni, felelet alá vonathatunk.

A helybeli reform. ispóttály, az elmúlt évben mintegy 100 szegényt ápol, táplált és ruházott. — Csak a hívek adakozáskészségétől függ, hogy többel is közölje jótékonyosságát, s megritkítsa a kolduló szegények naponként szaporodó számát.

Az „Emlékkert“ javára, multkori közlésünk óta (lásd 8-dik sz.), következő nyereménytárgyak küldettek be: 54. Egy szívtartó. Női munka. — 55. Egy kecske alakú levélnyomó. — 56. Egy cukortartó, porcellánból. — 57. Egy pohár, magyar czimmerrel. — 58. Egy csigával kirakott doboz. — 59. Emlékkönyv. — 60. Egy házi sipka, kék hárászból. — 61. Egy gyöngy-

ből himzett tálcza. — 62. Egy házi sipka; zöld, ezüsttel. — 63. Egy házi sipka; kék, arannyal. — 64. Egy üveg cukortartó. — 65. Egy faszekrényke. — 66. Egy tintatartó, fából. — 67. Egy szivar és tintatartó. — 68. Egy házi sipka. — 69. Egy porcellán findza. — 70. Egy piros üveg, gyümölcstálca. — 71. Egy pohár. — 72. Egy szívtartó. — 73. Egy pamlagpárna. Női munka. — 74. Egy fa cukortartó. 75. Egy fából faragott kosárka. — 76. Egy gyönggyel himzett tálcza. — 77. Egy levélnyomó. — 78. Egy bronz csengettyű. — 79. Egy csengettyűhuzó, gyöngyből. — 80. Egy fa varrópárna. — 81. Egy porcellán tintatartó. 82. Egy hárászszal himzett tálcza. 83. Egy Teleki emlékérem, angol érczből. — 84. Egy tintatartó. — 85. Egy ablakpárna. — 86. Egy bársonyra himzett óratartó. — 87. Egy bársonyon himzett óratartó. — 88. „A három nadrágu ember.“ Regény, két kötetben. — 89. Egy Teleki emlékérem. — 90. „Széchenyi.“ Kép, arany keretben. — 91. Egy gyönggyel himzett óratartó. — 92. Egy házi sipka; barna, arannyal. — 93. Egy gyönggyel himzett szemüveglök. — 94. Egy óratartó. — 95. Egy levélkosárka. — 96. Egy kosárka. — 97. Egy ablakosár, üvegyöngyből. — 98. Egy házi sipka; veres, ezüsttel. — 99. Egy szívtartó, himzéssel. — 100. Egy toll törő. — 101. Egy dolgozó tálcza. — 102. Egy gyertyavilágellenző. — 103. Egy bronz óratartó. — 104. Egy csengettyűhuzó. (Folytatjuk.)

E sorozatot mult hó 28-kán kaptuk kézhez. Okunk van hinni, hogy azóta is gyűlt be valami, és hogy e sorsjáték, a hozzá kötött nagy reményektől nem igen fog hátramaradni.

Hivatva érezzük magunkat, e helyen, a meghatározottabban nyilvánítani, hogy e sorozat értékes tárgyai (p. o. részvények, sorsjegyek stb.) nem, mint némely gyanúsítók rebesgetik: csak csalétkül, hanem valósággal, és még akkor is, ha időközben tetemes összeget nyernének, kisorsoltatás végett vannak beadva.

Hogy Thalia vándor lévitái, olykor igénytelen helységben is csinálnak egy-két tele házat, (vulgo pajtát, vagy állást,) arra elég példa van;

de az nevezetes, hogy Hadráson, hol Demjén színigazgató (!) nyolczadmagával sekszpirkedik, a derék hajdu szomszédok, nem csak a kísérletül rendezett négy első előadásakor töltötték meg a színház (?) minden zugát, hanem a következő 6 előadásos bérletre is 50 kr-ával minden jegyet lefoglaltak.

Nem állíthatjuk, hogy az eféle peregrinuskodás a színészetnek hasznára volna, de a hadháziak mindenesetre méltánylást érdemelnek, midőn oly időtöltést választanak magoknak, mely ha nem ígér is sok magasztosságot: a kártya, bor és emberszólásnál tagadhatlanul löbbit ér.

Mult havi országos vásárunkat, vasuton 3435 személy látogatta, kik összesen 12,994 frt 53 krt fizettek szállításbérül.

Beküldettek: 1. Előfizetési felhívás Nyizsnyai G. „Nefelejcsék“ ezimű dalfüzetére. — E füzet megjelenése jövő hóra ígértetik. — Tartalma 14 darab lesz, Nyizsnyai szép szerzeményeiből. — Az előfizetések — 1 frt 50 kr-ával — jövő hó végeig küldendők szerzőhöz, Nagykőrösre.

2. „A magyar izraelita.“ — Hetilap, mely Zsengeri Mór kiadása, és Mezei Mór szerkesztése mellett közelebb átalakult. — Előfizetési ára félévre 3 frt o. é.

3. Felhívás adakozásra, melyből néhai Turi János tánczművész hamvai fölé, Miskolczon emlék emeltessék. — Az eszme új, de előttünk, kik a boldogultat bensőleg ismertük épen nem neveltséges. — Turi nem csak tánczot tanított, hanem azon időben, mikor a magyar önértet még álmos szemeit törölgette, nagyon sokat tett annak felébresztésére, s ha a közszükség elláthatlansága miatt, országos adakozásra nem agítálnk is: nem mulaszthatjuk el azokat, kik az elhunyt érdemeit ismerték, felszólítani, hogy a nálunk letett iven nélkülözhető filléreiket feljegyezzék.

4. Xantus János arczképe. — Melléklet a „Győri Közlöny“-hez. — Irják, hogy nevezett lapnak e kép 150 előfizetést szerzett. Az igaz, hogy szép metszet, s mint mondják, jól is van találva. — A Gy. K. vegyes tartalmu lap, mely hetenkint kétszer jelenik meg. Előfizetési ára félévre 4 frt. évenyedre 2 frt 50 kr.

Kivonatok

Debreczen város régi jegyzőkönyveiből.

(Folytatás.)

1555. Biró Thassy István.

Nagypéntek előtti kedden: vasárnap 12 óráig semmit eladni s venni nem szabad, egyéb ünnepeken, mindennek szabad adni-venni, a mit tetszik.

Vizkereszt utáni kedden, biró uram 46 senatorral, Szent Erzsébet kápolnája keleti oldalán fekvő elhagyott házhelyet, örökös joggal Hatvani Sartóri Jánosnak, hogy azt felépíthesse, de úgy, hogy öt évig évenként 100 dénárt tartozik adni azon hely gazdája, a szegények hasznára átruházza.

Dorottya utáni csötörtökön, kisebbik kegyelmes urunk Török Ferencz, Szepessy Ferencz biztosa által meghagyta biró uramnak, hogy az özvegy Torkosné és Ötvös Albert közti pert, az Ötvös Albert jelenlétében, haladék nélkül ítéltesse el.

1556. Biró Kalmár István.

Gotthárd nap utáni csötörtökön: minden péntek és szombat napon vásár tartassék délig, a klastrom mellett, régi szokás szerint.

Az ur mennybemenetele utáni csötörtökön: a tanács elhatározta, hogy az esküdtek és senatorok, személyesen örködni és felügyelni tartoznak az erősségekre és örökre, s pénzen mást ne fogadjanak, mint a senatorok közül. Kiknek e munkára alkalmas fiok, vagy vészerinti attyokfiai vannak, kikben megbizhatnak, magok helyett azokat fegyveresen küldhetik; kik pedig nem mennek, megbüntettetnek 10 forintban. A notárius e dologra nem kényszerítetik, mert ő a közönség szolgálja.

Sz. háromság nap előtti szombaton, Huszt várából kelt levelében, Enyingi gróf Török János, mint Debreczen ura, Matsi Margitnak elkövetelt paráznasága büntetését engedni, s megparancsolja a város biráinak, hogy öt bántani s büntetni ne merészeljék; ha azonban ismét hasonló vétekben talátnak, ezen felmentő levele daczára, mások példájára, törvény szerint büntetessék meg.

1564. Biró Literáty Balázs.

György nap utáni kedden: mostantól kezdve, míg ez ország, és ezen város felett ily zavaros és veszélyes idők járnak, s azok ide-oda hanyattatnak: a közönséges vásárok, melyek régen utszáról utczára vitettettek, s különböző utczákon és helyeken tartatni szoktak, úgy a heti vásárok is, nem az utczákon, de egyedül a piacon (theatrum) tartassanak.

(Folytatjuk.)

Péterfiai színház.

Jan. 18. Csabi és Egri javára: Első László és kora. Czákó 5 felv. tragoediája.

Jan. 19. Szökött katoná.

Jan. 20. A fogház.

Jan. 21. Ördög Robert.

Jan. 22. Moorivásár.

Jan. 23. Rigoletto.

Jan. 25. Angyal és Daemon. — A Kaucsukember föllépte.

Jan. 26. Kéthuszár és egy bakancsos. — Kaucsukember csepürágása.

Jan. 27. A szökő év. — Maramaldi eröművész botránya.

Jan. 28. Megházasodtam. — Maramaldi komédiája.

Jan. 29. Az első beteg. — Őnem féltékeny. — Maramaldi . . . !

Öt nap alatt Kaucsukember kétszer, Maramaldi háromszor . . . ! — Nem tudjuk Reszlernek elég hévvel tanácsolni, hogy ha már az életszükség, eféle színpadra nem illő dolgokat színpadra hoznia kénytet: legalább lehetőleg kis mértékben nyújtsa azokat! — Figyelmeztetésünk mellett szól azon körülmény is, hogy azon közönség, melyet a festferdítés e mesterei — egyébíránt ügyes fickók — beédesgetni akartak nem igen hagyta magát beédesgetni.

Jan. 30. „István, első magyar király.“ — Eredeti tragoedia, 5 felv. Irta Dobsa Lajos. Ünnepe, veres betűs színházi ünnep volt a mai est, melyen Reszler buzgalma és vállalkozási ügyességének valahára sikerült, drámairódmunka korra ifjú, de érdemekben vén szülöttét színpadunkra hozni — Bizonyára nem csupán üres, s talán az elhalasztgatások által fokozott újdonságvágy, sem csupán a mű nagy híre és a kiállítás pompáját illető ígéretek, hanem leginkább az elismerés érzete és azon meggyőződés, hogy jeles színészeink, e műnek előadását, kellő gondnal és a legjobb sikerrel eszközözendik okozták, hogy reggeli 9 órakor már minden jegy elkelt, és a felemelt árak daczára, a színháznak minden zuga egészen megtelt; sőt többen visszamenni kényszerültek; — s ha meggondoljuk, hogy ily sokfélekep fokozott várakozást kielégíteni nem könnyű dolog: az elismerés koszorujának legtöbb virágát a szereplők lábaihoz kell tennünk, a miért játékukat oly szerencsés öszhangzalba hozták, ezen nagy művészetü színmű magasztosságával. — A többi virágot a kiállítóknak adjuk, kik a szép alakot, magához illő szép ruhába öltöztették. A kiállítás valóban nagyszerű, a jelmezek ragyogók, értékesek, s áldozatkészséget, valamint a választásban tapintatot tanúsítanak. De nem ez a fődolog.

Az a fődolog, hogy ma este F. Szabó A. erőteljes alakjának daczára is, oly remekül adta a mindig ábrándozó és folyvást epekedő Crescimira szerepét, hogy képzeletünk egészen megvesztegetve, feledé F. Szabó Amáliát, s csupán Cresci-

mirát látta maga előtt. — Nem kevésbé remekül adta Zöldi a fírasztó czimszerepet, melynek előadásában kevés színészünk fog vele mérkőzhetni; valamint Timár (Imre hg) és Szuppa (Szebusz) teljesen kielégíték művészetvágyainkat.

Az egész előadás átgondolt és összevágó volt. Meglátszott rajta, hogy a mű szerző személyes felügyelete alatt tanultatott be, és az alkalom ihletének befolyása alatt rendeztetett el.

A közönség jól mulatott, sokat élvezett, és a szerzőt, Reszler, valamint a szereplőket többszöri zajos tapsok és kiívással jutalmazta. Dobsa Lajos — kit a közönség, igen helyesen, örökzöld koszorúval is lepelt meg, — csak jó emléket vihetett magával Debreczenből; azon Debreczenből, mely művészet iránti közönyének rossz hírét, egy év óta oly szépen ezáfolgatja.

Azt hisszük, hogy Reszler — valamint Budán Molnár — ternot csinált „István“ színrehozása által, s ha temérdek költségeit az első két előadásból magának meg nem térítendő: még egyszer felemelt ár mellett és egy-két bérletszűnetben teleházakat csinálva, e mű jövedelméből, a többinek deficitjét is pótolhatandja.

Kohn Adolf

második remek hangversenye, f. hó 7-én
esti 7 órakor lesz, a p. kaszinó teremében.

Műsorozat:

1-ső szám: C. moll négyes Beethoventől. a) Allegro, b) Scherzo, c) Menuetto, d) Allegro. Vonó-hangszereken eléadják Kohn, Dumsa, Schreiner és Neruda urak.

2-dik szám: Trio. Merkeltől. a) Allegro, b) Adagio, c) Finale. Zongorán, hegedűn s gordonkán eléadják Hiller, Kohn és Neruda urak.

3-dik szám: D. dur négyes Mendelsohn-Bartholdytól. a) Allegro, b) Menuetto, c) Andante. d) Presto. Vonó-hangszereken eléadják Kohn, Dumsa, Schreiner és Neruda urak.

Ülőhely ára 1 frt, beléptijegyé 50 kr. Jegyek válthatók Telegdi K. Lajos ur könyvkereskedésében.

Piacziárak jan. 28-kán.

Középár: 1 Pozsonyi mérő tiszta buza 4 f. 40 kr. — Kétszeres 3 f. 60 kr. — Rozs 2 f. 90 kr. — Árpa 1 f. 90 kr. — Zab 1 f. 40 kr. — Tengeri 2 f. 80 kr. — Köles 2 f. 80 kr. — Kása 5 f. 20 kr. — Egy mázsza szalonna 28 frtól 32 frttig. — Egy font marhahus 18 kr.

Kiadja a debreczeni Színüggyegylet.

Szerkeszti: Illésy György.